

Juha Mäenpää ps

## **Toimenpidealoite turpeen energiakäytön poistamisesta Euroopan unionin päästökauppajärjestelmästä**

### **Eduskunnalle**

Naton korkeimman johdon viesti eduskunnan puolustusvaliokunnan jäsenille on ollut, että sotilaallisen varautumisen rinnalla on yhtä tärkeää varautua energian osalta. Kriisin kohdatessa energiariippuvuutemme aiheuttaisi ongelmia. Karttaa katsomalla ymmärtää, että Suomi sijaitsee käytännössä saarella Venäjän kainalossa. Maamme on riippuvainen merikuljetuksista. Meillä Suomessa on valtava määrä kotimaista energiaa. Turve on ainoa kotimainen, huoltovarma, säävarma sekä helposti ja hajautetusti varastoitava energiamuoto. On ymmärrettävä se, että turpeen puolustaminen on ennen kaikkea turvallisuus- ja huoltovarmuusteko. Käytännössä yksi meriteitse ulkomailta tullut rekka-autollinen öljyä tai neljä kotimaista rekka-autollista puuhaketta voidaan korvata kahdella turverekalla.

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelma vaatii polttoturpeen saatavuuden turvaamista huoltovarmuussyistä siirtymäkauden ajan Huoltovarmuuskeskuksen 17.5.2023 päivätyssä muistiossa (HVK/2023/00450-1) arvioidun tarpeen mukaisesti. Sen mukaan energiaturpeen tuotanto varmistaa turpeen saatavuutta myös muilla huoltovarmuuskriittisillä aloilla, kuten ruoantuotannossa ja maataloudessa. Kasvu- ja kuiviketurpeen tuotanto on riippuvainen ja alisteinen energiaturpeen tuotannolle. Hallitusohjelmassa linjataan myös, että energiahuoltovarmuutta vahvistetaan varmistamalla kotimaisten polttoaineiden, kuten puupohjaisten polttoaineiden ja turpeen, saatavuus ja vahvat toimitusketjut. Lisäksi ohjelma painottaa, että turvepeltoja käytetään jatkossakin huoltovarmuuden varmistamiseksi.

Hallituksen tahtotila on siis selvä: energiaturpeen käytön edellytykset on yksiselitteisesti turvattava. Tämä on sovittu 20.6.2023 hallituksen ohjelmassa Vahva ja välittävä Suomi. Hallitusohjelman noudattaminen taas vaatii toimia energiaturpeen käytön edistämiseksi.

Euroopan unionin päästökauppajärjestelmän ja turveveron nostaman hinnan takia energiaturpeen käyttö on nopeasti vähentynyt. Kaupallisen käytön väheneminen vie pohjaa tuotannolta, mikä johtaa turpeen huoltovarmuusröön häviämiseen nopeammin kuin hallitusohjelmassa on kirjattu. Nyt käyttö ja sitä kautta tuotanto hiipuvat ilmasto-ohjauksen vuoksi liian nopeasti täten vaarantaen huoltovarmuustavoitteen toteutumisen. Turpeen käyttö polttoaineena on verojen ja päästöoikeusmaksujen vuoksi niin kallista, ettei sille ole tuotannon tasoa riittävästi ylläpitävää markkinaehtoista kysyntää.

## Toimenpidealoite TPA 16/2026 vp

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla toimiva Energiavirasto kertoo Euroopan unionin päästökauppajärjestelmän (EU Emissions Trading System, EU ETS) olevan taloudellinen ohjauskeino, joka pyrkii vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä. Yleiseen päästökauppaan (ETS1) ovat velvollisia osallistumaan muun muassa sähkön- ja lämmöntuottajat, suuret teollisuuslaitokset sekä lento- ja meriliikenne.

EU:n päästökauppajärjestelmään kuuluville kasvihuonekaasupäästöille on asetettu vuosittain aleneva päästökatto, joka rajoittaa ilmaan laskettavien päästöjen määrän. Käytännössä päästökatto määrittää vuosittain liikkeelle laskettavien päästöoikeuksien määrän. Päästöoikeuksien liikkeelle laskun jälkeen päästöoikeuksia voi ostaa muun muassa toisilta yrityksiltä ja pörsseistä, joissa käydään kauppaa päästöoikeuksilla. Päästöoikeuden hinta määräytyy markkinalla kysynnän ja tarjonnan mukaan. EU:n päästökauppajärjestelmä vähentää päästöjä asettamalla vuosittain alenevan päästökaton, joka rajoittaa liikkeelle laskettavien päästöoikeuksien määrää. Päästöoikeuksien niukkuus nostaa niiden hintaa, mikä kannustaa yrityksiä toteuttamaan päästövähennyksiä.

Luonnonvarakeskuksen (Luke) vuoden 2024 valtakunnan metsien inventoinnin (VMI) mukaan puusto kasvaa 103 miljoonaa kuutiometriä vuodessa. Poistuma, eli hakkuut ja luontaisesti kuolleet puut, on 87 miljoonaa kuutiometriä. Puuston tilavuus ylittää yli 2,5 miljardiin kuutiometriin. Suomessa metsätalousmaata on 26,2 miljoonaa hehtaaria, ja se kattaa 86 prosenttia maapinta-alasta. Noin kolme neljäsosaa tästä alasta on hyväkasvuista metsämaata, kymmenys heikkokasvuisempaa kitumaata ja 12 prosenttia lähes tai täysin puutonta joutomaata. Metsätalousmaasta 23 prosenttia on puuntuotannon ulkopuolella.

Yksi tapa ryhmitellä energiamuodot on jakaa ne niihin, joissa poltetaan jotakin polttoainetta, sekä niihin, joissa ei polteta mitään. Kaikki, joissa poltetaan, aiheuttavat enemmän tai vähemmän hiilidioksidipäästöjä. Polttolaitoksen piipusta mitattuna turvetta enemmän hiilidioksidia tuotettua lämpökilowattituntia kohden tulee poltettaessa puuta. Puun CO<sub>2</sub>-päästöt (395 g/kWh) ovat siis tuotettua energiayksikköä kohden suuremmat kuin turpeella (379 g/kWh). Puu on kuitenkin sovittu poliittisesti päästöttömäksi sillä verukkeella, että sadan vuoden kierrossa poltetu puu palautuu uudelleen kasvettuaan hiilinieluksi. Tilanne on turpeen kannalta epäreilu.

Polttoturpeen toimitus- ja huoltovarmuus voidaan turvata ainoastaan siten, että se on normaalioloissa kilpailukykyinen energiantuotannon polttoaineena. Mikäli polttoturpeen toimitusketju menetetään nopeasti vähenevän käytön seurauksena, häviävät turveurakoitsijat alalta. Yrittäjien osaamista ja tuotantokoneita ei ole varaa menettää, jotta tämän kotimaisen polttoaineemme tuotantoedellytykset säilyvät ja tuotanto on skaalattavissa ylös mahdollisessa vakavassa häiriötilanteessa ja poikkeusoloissa. Käytännössä kilpailukyyn varmistaminen vaatisi energiantuotantokustannusten — päästöoikeuden ja valmisteveron — hyvittämistä jollain tavalla tai EU:n päästökauppajärjestelmästä irtipääsyä.

Noudattaakseen energiaturpeen osalta hallitusohjelmakirjauksia on hallituksen välittömästi aloitettava toimet turpeen energiakäytön edistämiseksi. Keskeinen toimenpide tässä tilanteessa on aloittaa neuvottelut Euroopan unionissa turpeen saamiseksi pois päästökaupan piiristä.

## Toimenpidealoite TPA 16/2026 vp

Venäjän laajamittainen hyökkäys Ukrainaun helmikuussa 2022 on muuttanut eurooppalaisen turvallisuusarkkitehtuurin pysyvästi. Päätöksentekomme kärkeen on noussut turvallisuus- ja puolustuspolitiikka, josta esimerkkeinä Suomessa ovat maamme liittyminen Natoon huhtikuussa 2023 sekä jalkaväkimiinat kieltävästä Ottawan sopimuksesta irtautumisesta päättäminen kesällä 2025. Puolustusvoimien vuoden 2026 sotilastiedustelun julkisen katsauksen mukaan Venäjän ja lännen pitkään jännitteiset ja Venäjän hyökkäyssodan äärimmilleen kärjistämät suhteet jatkuvat erittäin heikkoina. Venäjä myös jatkaa laaja-alaista vaikuttamistaan Euroopassa. Vastakkainasettelu lännen kanssa näkyy yhä selvemmin Itämeren alueella, jossa jännitteet ovat lisääntyneet selvästi vuodesta 2022 alkaen. Sotilastiedustelun julkisuuteen antamista tiedoista käy siis selvästi ilmi, ettei vaikeaan turvallisuuspoliittiseen tilanteeseen ole luvassa nopeaa helpotusta.

Suomen maantieteellinen sijainti Venäjän rajanaapurina ja asema Euroopan turvallisuuden tuottajana aiheuttavat tarpeen varautumiselle, huoltovarmuudelle ja täten turpeen energiakäytölle. EU-vaikuttamisen aika on juuri nyt, sillä Venäjän hyökkäyssodan ollessa vielä käynnissä Ukrainassa ymmärretään huoltovarmuusperusteluita muissa läntisissä jäsenmaissa paremmin. Mahdollisen rauhan koittaessa suhtautuminen huoltovarmuusasioihin ja varautumiseen voi olla välinpitämättömämpää.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

*että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin huoltovarmuuden ja kriisinkestävyiden turvaamiseksi turpeen energiakäytön poistamiseksi Euroopan unionin päästökauppajärjestelmästä.*

Helsingissä 25.3.2026

Juha Mäenpää ps